

Bachelorthesis

‘Het effect van persoonlijkheid op
probleemgedrag en competentie’

Cursus: Bachelorthesis Pedagogiek (Code: 200600042)

Groep: 6

Subgroep: B

Studenten: Manon Heijne (3723267)

Nadine Kruijntjens (3623777)

Renée Struijk (3648559)

Inger van Thor (3646238)

Faculteit: Sociale Wetenschappen

Docent: Kirsten Buist

Datum: 14 juni 2011

Abstract

Objective: The current study investigates whether personality has an effect on problem behaviour and competence in children aged 11 to 13 years. *Method:* A total of 574 students with an average age from 11 to 13 years participated in the study. They individually completed questionnaires about personality, problem behaviour and competence. These filled out questionnaires were processed and analysed through multiple regression analyses. *Results:* Multiple regression analyses showed a negative effect of conscientiousness, emotional stability and agreeableness on aggressive behaviour. Extraversion and openness to experience had a positive effect. Additionally, extraversion and emotional stability showed a negative effect on anxious/depressive behaviour, whereas no significant effect was found for agreeableness, conscientiousness and openness to experience. Extraversion, agreeableness and emotional stability have a positive effect on perceived social acceptance. However, conscientiousness and openness to experience show no significant effect. Finally, a positive effect was found of agreeableness and emotional stability on self-esteem, though extraversion, conscientiousness and openness to experience show no significant effect. *Conclusion:* Personality has an effect on problem behaviour and competence. The five domains of personality - extraversion, agreeableness, conscientiousness, emotional stability and openness to experience – each show different effects on aggressive, anxious/depressive behaviour, experiencing social acceptance and self-esteem. Limitations and suggestions for future studies are discussed.

Keywords: personality, problem behaviour, competence, children.

Theoretische inleiding

Persoonlijkheid wordt door Allport (1961, zoals geciteerd in Bettencourt, Talley, Benjamin, & Valentine, 2006) gedefinieerd als “een dynamische organisatie van de psychofysische systemen, die de karakteristieke patronen van gedrag, gedachten en gevoelens binnen een persoon creëren”. Een algemeen model om de persoonlijkheid te beschrijven is het ‘five factor-model’. Dit model benadrukt de vijf domeinen van persoonlijkheid, namelijk: extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit versus neuroticisme en openheid voor ideeën (Dyce, 1997). Extraversie duidt op de behoefte van een individu om positieve emoties te ervaren en sociale contacten te leggen. Interpersoonlijke relaties en sociale strategieën behoren bij het domein vriendelijkheid. Zorgvuldigheid heeft betrekking op de impulscontrole, het vermogen om te plannen en te organiseren en het vervolledigen van

gedragstaken. Neuroticisme heeft te maken met de mate van emotionele aanpassing en emotionele stabiliteit. Het domein openheid voor ideeën verwijst naar nieuwsgierigheid en de voorkeur voor nieuwe activiteiten van een individu (Ehrlert, Evans, & McGhee, 1999; Lynam et al., 2005). De vijf domeinen hebben een biologische basis, zijn grotendeels erfelijk bepaald en zijn terug te vinden in verschillende talen en culturen (Bouchard & Loehlin, 2001; Johnson, McGue, & Krueger, 2005; McCrae, 2001).

In dit onderzoek wordt getracht het effect van persoonlijkheid op probleemgedrag en competentie in beeld te krijgen. In de leeftijdscategorie van 11 tot en met 13 jaar is er weinig onderzoek gedaan naar dit effect. Onderzocht wordt in welke mate de persoonlijkheidsdomeinen effect hebben op agressief gedrag, angstig/depressief gedrag, het ervaren van sociale acceptatie en het gevoel van eigenwaarde bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar.

Persoonlijkheid en agressief gedrag

Menselijke agressie kan omschreven worden als elke vorm van gedrag gericht op een ander individu, met als doel schade te berokkenen. De dader moet het idee hebben dat hij de ander zal beschadigen en dat de ander zal proberen het gedrag te voorkomen (Bushman & Anderson, 2001). Agressie valt onder externaliserend probleemgedrag (Buist, Deković, Meeus, & Van Aken, 2004) en kan worden onderscheiden in directe agressie (fysiek en verbaal) en indirecte agressie (relationeel) (Kikas, Peets, Tropp, & Hinn, 2009). Verschillende studies hebben aangetoond dat agressie op grote schaal voorkomt gedurende de kindertijd en de adolescentie.

De vijf persoonlijkheidsdomeinen hangen samen met het agressieve gedrag van kinderen (Tani, Greenman, Schneider, & Fregoso, 2003). Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat kinderen die extravert zijn (Huey & Weisz, 1997; Prinzie et al., 2003; Slobodskaya & Akhmetova, 2010) en kinderen die neurotisch zijn (Hines & Saudino, 2008; Slobodskaya & Akhmetova, 2010), meer agressief gedrag vertonen dan kinderen die vriendelijk zijn (Asendorpf & Van Aken, 2003; Gleason, Jensen-Campbell & South Richardson, 2004; Heaven, 1996; Huey & Weisz, 1997; Slobodskaya & Akhmetova, 2010), kinderen die zorgvuldig zijn (Asendorpf & Van Aken, 2003; Huey & Weisz, 1997; Miller, Lynam, & Leukefeld, 2003; Prinzie et al., 2003; Slobodskaya & Akhmetova, 2010) en kinderen die meer openstaan voor nieuwe ideeën (DeYoung, Peterson, Tremblay, & Séguin, 2008; Slobodskaya & Akhmetova, 2010).

In dit onderzoek wordt het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op agressief gedrag bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar onderzocht. Verwacht wordt dat het domein extraversie een positief effect heeft op agressief gedrag en dat de domeinen emotionele stabiliteit, vriendelijkheid, zorgvuldigheid en openheid voor ideeën een negatief effect hebben op agressief gedrag.

Persoonlijkheid en angstig/depressief gedrag

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat persoonlijkheidsdomeinen ook samenhangen met internaliserend probleemgedrag (Asendorpf & Van Aken, 1999; Blais, 2010; De Pauw, Mervielde, & Van Leeuwen, 2009; Salgado, 2002). Veelvuldig voorkomende vormen van internaliserend probleemgedrag zijn angstig en depressief gedrag (Eisenberg et al., 2001; Krueger, & Tackett, 2003). Empirisch onderzoek suggereert dat bij kinderen en jongeren de symptomen van angstig en depressief gedrag tegelijkertijd voorkomen (Wicks-Nelson & Israel, 2009). Angstig/depressief gedrag wordt volgens Achenbach en Rescorla (2001, zoals geciteerd in Wicks-Nelson & Israel, 2009) onder andere gekenmerkt door: verdriet, angst, achterdocht, zenuwen, eenzaamheid, minderwaardigheid, schuldgevoel, schaamte, zorgen, piekeren en perfectionisme.

Neuroticisme, de tegenpool van emotionele stabiliteit, is het persoonlijkheidsdomein dat het sterkste effect heeft op angstig/depressief gedrag (Bienvenu, & Stein 2003; Ehrler et al., 1999; Norton, Cox, Hewitt, & McLeod, 1997; Ormel, Rosmalen, & Farmer, 2004). Deze samenhang toont aan dat kinderen die emotionele instabiliteit en stress ervaren een grote kans hebben op het ontwikkelen van angstig/depressief gedrag (Ehrler et al., 1999; Ormel, Rosmalen, & Farmer, 2004). Daarentegen bestaat er een verkleinde kans op het ontwikkelen van angstig/depressief gedrag voor kinderen met een extravert karakter en kinderen met een hoge mate van zorgvuldigheid (Del Barrio, Moreno-Rosset, Lopez-Martinez, & Olmedo, 1997; Kotov, Gamez, Schimdt, & Watson, 2010; Malouff, Thorsteinsson, & Schutte, 2005). Voor de persoonlijkheidsdomeinen vriendelijkheid en openheid voor ideeën zijn in eerdere studies geen effecten gevonden op angstig/depressief gedrag (Kotov et al., 2010).

In dit onderzoek wordt het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op angstig/depressief gedrag bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar onderzocht. Verwacht wordt dat er een negatief effect is van extraversie, zorgvuldigheid en emotionele stabiliteit op angstig/depressief gedrag. Er wordt geen effect verwacht van vriendelijkheid en openheid voor ideeën op angstig/depressief gedrag.

Persoonlijkheid en ervaren sociale acceptatie

Sociale acceptatie is de mate waarin een kind geliefd is bij leeftijdgenoten (Gifforth-Smith & Brownell, 2003; Oberle, Schonert-Reichl, & Thomson, 2010). Uit onderzoek komt naar voren dat kinderen die sociale acceptatie ervaren hogere niveaus van welzijn hebben (Adler, Epel, Castellazzo, & Ickovics, 2000). Verder blijkt dat deze kinderen over het algemeen lagere niveaus van emotionele stress ervaren (Dougherty, 2006; Wentzel & Caldwell, 1997), dat zij zich beter aanpassen op school (Walker, 2009; Wentzel, Barry, & Caldwell, 2004) en dat zij op latere leeftijd minder psychopathologische symptomen hebben (Bagwell, Newcomb, & Bukowski, 1998).

De rol van persoonlijkheid bij ervaren sociale acceptatie is al vaker onderwerp van onderzoek geweest (Ozer & Benet-Martínez, 2006). Kinderen met een hoge score op de persoonlijkheidsdomeinen extraversie en vriendelijkheid ervaren het meest sociale acceptatie (Anderson, John, Keltner, & Kring, 2001; Jensen-Campbell et al., 2002). Extraversie is gerelateerd aan de belangstelling voor sociale contacten, terwijl vriendelijkheid gerelateerd is aan de motieven voor het onderhouden van positieve relaties met anderen (Jensen-Campbell & Graziano, 2001). Kinderen die zorgvuldig zijn, ervaren over het algemeen ook veel sociale acceptatie (Jensen-Campbell et al., 2002). Echter, kinderen met een persoonlijkheid die gekenmerkt wordt door neuroticisme blijken weinig sociale acceptatie te ervaren. Neurotische kinderen zijn doorgaans overgevoelig voor negatieve gebeurtenissen. Deze overgevoeligheid kan leiden tot slechtere relaties met leeftijdgenoten (Suls, Martin, & David, 1998). Openheid voor ideeën is het enige persoonlijkheidsdomein waarvoor geen effect is gevonden op de mate van ervaren sociale acceptatie (Scholte, Van Aken, & Van Lieshout, 1997).

In dit onderzoek wordt het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op ervaren sociale acceptatie bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar onderzocht. Verwacht wordt dat extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid en emotionele stabiliteit een positief effect hebben op ervaren sociale acceptatie en dat er geen significant effect wordt gevonden van openheid voor ideeën op ervaren sociale acceptatie.

Persoonlijkheid en gevoel van eigenwaarde

Gevoel van eigenwaarde verwijst naar de manier waarop mensen zichzelf evalueren (Buhrmester, Blanton, & Swann, 2011). Het gaat hierbij over het ervaren van gevoelens van competentie en over de mate waarin men zichzelf waardevol acht als persoon (Cast & Burke, 2002; Tafarodi & Milne, 2002). Een positief gevoel van eigenwaarde fungeert als beschermende factor. Individuen met een positief gevoel van eigenwaarde kunnen beter omgaan met stressvolle situaties. Een negatief gevoel van eigenwaarde kan een risicofactor in

het leven zijn (Longmore, Manning, Giordano, & Rudolph, 2004). Sommige personen hebben een stabiel gevoel van eigenwaarde, terwijl dit gevoel bij anderen kan variëren per situatie (English & Shen, 2007). Het kan zelfs per cultuur verschillen (Benet-Martinez & Karakitapoglu-Aygun, 2003; Tafarodi & Walters, 1999). Gevoel van eigenwaarde kan worden verkregen door het ontwikkelen van een eigen identiteit. Ook kan het ook gezien worden als een buffer tegen negatieve invloeden. Tot slot is het voor sommigen een doel in het leven (Cast & Burke, 2002).

Alle persoonlijkheidsdomeinen hangen op een positieve wijze samen met gevoel van eigenwaarde (Robins, Tracy, Trzesniewski, Potter, & Gosling, 2001). Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen een groter gevoel van eigenwaarde ervaren, wanneer hun persoonlijkheid wordt gekenmerkt door emotionele stabiliteit en extraversie. In de meeste onderzoeken blijken deze twee persoonlijkheidsdomeinen de grootste voorspellers van een gevoel van eigenwaarde te zijn (Ramsdal, 2008; Schimmack, Radhakrishnan, Oishi, Dzokoto, & Ahadi, 2002). DeNeve en Cooper (1998) hebben daarnaast aangetoond dat ook zorgvuldigheid en vriendelijkheid kunnen leiden tot een groter gevoel van eigenwaarde bij kinderen. Samen met openheid voor ideeën blijkt vriendelijkheid echter een minder sterke indicator te zijn (Joshani & Afshari, 2011). Deze resultaten geven aan dat kinderen die hoog scoren op de persoonlijkheidsdomeinen, een groter gevoel van eigenwaarde zullen ervaren (Ramsdal, 2008).

In dit onderzoek wordt het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op gevoel van eigenwaarde bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar onderzocht. Verwacht wordt dat extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën een positief effect hebben op gevoel van eigenwaarde.

Methode

Steekproef en procedure

Aan het huidige onderzoek hebben 574 leerlingen meegedaan; 335 basisschoolleerlingen (groep 8) en 239 leerlingen uit de brugklas. De vragenlijst is afgenomen bij 284 jongens en 290 meisjes in de leeftijd van 10 tot en met 14 jaar ($M = 12.02$, $SD = .77$).

Er is sprake van een selecte steekproef en van cross-sectioneel onderzoek, de leerlingen hebben de vragenlijst eenmalig ingevuld. Zeven van de twaalf scholen hebben een christelijke achtergrond, vijf scholen hebben een katholieke achtergrond en zeven scholen zijn openbaar. Op twee basisscholen wordt Dalton onderwijs gegeven, op de andere scholen wordt regulier onderwijs gegeven.

Om de gegevens van het databestand te kunnen verzamelen, hebben de onderzoekers een vragenlijst afgenomen bij basisscholen en middelbare scholen. Allereerst zijn de scholen uitgenodigd om deel te nemen aan een onderzoek van de Universiteit Utrecht, naar de relaties van kinderen met ouders en leeftijdsgenoten. Nadat de scholen akkoord zijn gegaan met de medewerking, hebben de ouders ongeveer een week voor de geplande dataverzameling een brief gekregen met daarin enige uitleg over het onderzoek. Wanneer de ouders niet wilden dat hun kind zou deelnemen aan het onderzoek, konden zij dat door middel van een antwoordstrook aangeven. Vervolgens is aan de kinderen gevraagd een vragenlijst in te vullen. De vragenlijst is in 40-50 minuten klassikaal afgenomen onder begeleiding van studenten van de Universiteit Utrecht. Om de kinderen en leerkrachten zo min mogelijk te belasten is de vragenlijst opgesplitst in twee delen en zijn deze delen op twee verschillende data afgenomen.

Meetinstrumenten

Persoonlijkheid is gemeten met de ‘Quick Big Five Personality Questionnaire’ (QBF, Vermulst & Gerris, 2005). Dit instrument meet de persoonlijkheid van het kind en bestaat uit 30 items. De antwoordcategorieën bij ieder item zijn: (1) Klopt helemaal niet; (2) Klopt een beetje; (3) Klopt redelijk goed; (4) Klopt helemaal. Een voorbeelditem is: ‘Ik ben vriendelijk’. De items van de QBF zijn onder te verdelen in vijf schalen - extraversie ($\alpha = .77$), vriendelijkheid ($\alpha = .84$), zorgvuldigheid ($\alpha = .78$), emotionele stabiliteit ($\alpha = .70$) en openheid voor ideeën ($\alpha = .73$) - met ieder zes specifieke items. De totaalscore op de specifieke items geeft aan in welke mate de betreffende schaal op de persoon van toepassing is.

Probleemgedrag is gemeten middels de ‘Youth Self Report’ (YSR, Achenbach, 1991; Verhulst, Ende, & Koot, 1996). De YSR meet de mate van probleemgedrag van kinderen en bestaat uit 53 items. De antwoordcategorieën zijn: (0) Helemaal niet van toepassing; (1) Een beetje of soms van toepassing; (2) Duidelijk of vaak van toepassing. Een voorbeelditem uit de YSR is: ‘Ik voel me waardeloos of minderwaardig’. Binnen de YSR wordt onderscheid gemaakt tussen vijf subschalen, namelijk: delinquent gedrag, agressief gedrag, teruggetrokken gedrag, lichamelijke klachten en angstig/depressief gedrag. In het huidige onderzoek wordt gebruik gemaakt van de twee subschalen agressief gedrag ($\alpha = .80$) en angstig/depressief gedrag ($\alpha = .85$). De subschaal agressief gedrag bestaat uit 19 items en de subschaal angstig/depressief gedrag bestaat uit 14 items. De score van de test wordt via het gemiddelde berekend, waarbij een hogere score meer probleemgedrag betekent.

Competentiebeleving is gemeten middels de ‘Competentiebelevingsschaal voor kinderen’ (CBSK, Harter, 1985; Straathof & Treffers, 1989; Veerman, Straathof, Treffers, Van den Bergh, & Ten Brink, 1997). De meetpretentie van de CBSK is zelfbeoordeling van de eigen competentie op verschillende gebieden. De CBSK bestaat uit vier schalen – schoolvaardigheden, sociale acceptatie, fysieke verschijning en gevoel van eigenwaarde – die ieder uit zes specifieke items bestaan. Er dient bij elk item eerst gekozen te worden voor stelling A of stelling B. Vervolgens dient er aangekruist te worden in hoeverre stelling A of B bij de persoon past. De antwoordcategorieën zijn: (1A) Helemaal waar; (2A) Een beetje waar; (3B) Een beetje waar; (4B) Helemaal waar. Een voorbeelditem uit de CBSK is: ‘A) Sommige kinderen zijn tevreden met zichzelf als persoon; B) Andere kinderen zijn vaak niet tevreden met zichzelf als persoon’. In het huidige onderzoek wordt gebruik gemaakt van de twee schalen, sociale acceptatie ($\alpha = .83$) en gevoel van eigenwaarde ($\alpha = .80$). Een hoger gemiddelde op deze schalen betekent meer ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde.

Resultaten

In tabel 1 wordt de beschrijvende statistiek van de persoonlijkheidsdomeinen en de concepten weergegeven.

Tabel 1
Beschrijvende Statistiek Persoonlijkheidsdomeinen en Concepten

	N	M	SD	Min.	Max.
Extraversie	560	19.31	3.16	7	24
Vriendelijkheid	561	19.02	2.88	10	24
Zorgvuldigheid	558	14.92	3.43	6	24
Emotionele stabiliteit	565	18.94	2.96	7	24
Openheid voor ideeën	562	16.47	3.32	7	24
Agressief gedrag	563	24.66	4.25	19	45
Angstig/depressief gedrag	568	18.34	4.29	14	41
Sociale acceptatie	558	11.22	3.72	6	23
Gevoel van eigenwaarde	560	10.11	3.37	6	24

Persoonlijkheid en agressief gedrag

Om antwoord te geven op de vraag wat het effect is van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op agressief gedrag bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar, is er gebruik gemaakt van een meervoudige regressieanalyse. Hierbij is agressief gedrag de afhankelijke variabele en zijn extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën de onafhankelijke variabelen.

Uit de resultaten van de meervoudige regressieanalyse (Tabel 2) blijkt dat er een negatief effect is van zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en vriendelijkheid op agressief gedrag. Dit betekent dat kinderen met een hogere score op zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en vriendelijkheid, minder agressief gedrag rapporteren. Een positief effect is gevonden van extraversie en openheid voor ideeën op agressief gedrag. Kinderen met een hogere score op extraversie en openheid voor ideeën rapporteren dus meer agressief gedrag. Alle persoonlijkheidsdomeinen hebben een significant effect. De persoonlijkheidsdomeinen verklaren 24,5% van de variantie van agressief gedrag ($F(5, 521) = 33.7, p < .001$). Emotionele stabiliteit blijkt de sterkste voorspeller voor agressief gedrag te zijn.

Tabel 2
Resultaten Meervoudige Regressieanalyse voor Persoonlijkheid en Agressief Gedrag (N=526) en Persoonlijkheid en Angstig/Depressief gedrag (N=527)

	Agressief gedrag		Angstig/Depressief gedrag	
	β	R^2	β	R^2
		.25***		.33***
Extraversie	.16***		-.15***	
Vriendelijkheid	-.19***		.07	
Zorgvuldigheid	-.16***		-.05	
Emotionele stabiliteit	-.42***		-.50***	
Openheid voor ideeën	.11*		.02	

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Persoonlijkheid en angstig/depressief gedrag

Om antwoord te geven op de vraag wat het effect is van de persoonlijkheidsdomeinen op angstig/depressief gedrag bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar, is er gebruik gemaakt van een meervoudige regressieanalyse. Angstig/depressief gedrag is in de analyse de afhankelijke variabele, de onafhankelijke variabelen zijn de persoonlijkheidsdomeinen extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën.

Na het uitvoeren van een meervoudige regressie analyse zijn er voor twee van de vijf persoonlijkheidsdomeinen significante effecten gevonden voor angstig/depressief gedrag (Tabel 2). De persoonlijkheidsdomeinen extraversie en emotionele stabiliteit zijn significant en hebben een negatief effect op angstig/depressief gedrag. Dit betekent dat kinderen met een hogere score op extraversie en emotionele stabiliteit minder angstig/depressief gedrag rapporteren. De resultaten van de persoonlijkheidsdomeinen vriendelijkheid, zorgvuldigheid en openheid voor ideeën zijn niet significant. De persoonlijkheidsdomeinen verklaren 33,1%

van de variantie van angstig/depressief gedrag ($F(5, 527) = 52.2, p < .001$). Het persoonlijkheidsdomein emotionele stabiliteit blijkt de sterkste voorspeller voor angstig/depressief gedrag te zijn.

Persoonlijkheid en ervaren sociale acceptatie

Om antwoord te geven op de vraag wat het effect is van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op ervaren sociale acceptatie bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar, is er gebruik gemaakt van een meervoudig regressieanalyse. Ervaren sociale acceptatie is hierbij de afhankelijke variabele en extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën zijn de onafhankelijke variabelen.

Uit de resultaten van de meervoudige regressieanalyse (Tabel 3) blijkt dat extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit een significant positief effect hebben op ervaren sociale acceptatie. Dit betekent dat hoe hoger een kind scoort op extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit, hoe meer sociale acceptatie het kind ervaart. Echter, de effecten van zorgvuldigheid en openheid voor ideeën op ervaren sociale acceptatie zijn niet significant. De persoonlijkheidsdomeinen verklaren 20,4% van de variantie van ervaren sociale acceptatie ($F(5, 520) = 26.6, p < .001$). Extraversie blijkt de sterkste voorspeller voor ervaren sociale acceptatie te zijn.

Tabel 3

Resultaten Meervoudige Regressieanalyse voor Persoonlijkheid en het Ervaren van Sociale Acceptatie (N=526) en Persoonlijkheid en Gevoel van Eigenwaarde (N=530)

	Ervaren sociale acceptatie		Gevoel van eigenwaarde	
	β	R^2	β	R^2
		.20***		.22***
Extraversie	.33***		.06	
Vriendelijkheid	.23***		.23***	
Zorgvuldigheid	-.08		.05	
Emotionele stabiliteit	.09*		.33***	
Openheid voor ideeën	-.05		.04	

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Persoonlijkheid en gevoel van eigenwaarde

Om te onderzoeken wat het effect is van de persoonlijkheidsdomeinen op gevoel van eigenwaarde bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar, is er gebruik gemaakt van een meervoudige regressieanalyse. Hierbij is gevoel van eigenwaarde de afhankelijke

variabele en zijn extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën de onafhankelijke variabelen.

Uit de resultaten van de meervoudige regressieanalyse (Tabel 3) blijkt dat vriendelijkheid en emotionele stabiliteit een significant positief effect hebben op het ervaren van gevoel van eigenwaarde. Dit houdt in dat hoe hoger een kind scoort op vriendelijkheid en emotionele stabiliteit, hoe meer eigenwaarde het kind voelt. De resultaten van de persoonlijkheidsdomeinen extraversie, zorgvuldigheid en openheid voor ideeën zijn niet significant. De persoonlijkheidsdomeinen verklaren 21,5% van de variantie van het gevoel van eigenwaarde ($F(5, 524) = 28.6, p < .001$). Emotionele stabiliteit blijkt de sterkste voorspeller voor gevoel van eigenwaarde te zijn.

Discussie

Het huidige onderzoek heeft zich gericht op het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën op agressief gedrag, angstig/depressief gedrag, ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde bij kinderen van 11 tot en met 13 jaar.

Persoonlijkheid en agressief gedrag

De eerste deelvraag welke binnen het huidige onderzoek is onderzocht, is gericht op het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op agressief gedrag bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar. Verwacht werd dat er een positief effect gevonden zou worden van het domein extraversie op agressief gedrag en dat er een negatief effect gevonden zou worden van de domeinen vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ideeën op agressief gedrag. Deze hypothese wordt deels ondersteund. Zoals verwacht is er een positief effect gevonden van extraversie op agressief gedrag en is er een negatief effect gevonden van vriendelijkheid, zorgvuldigheid en emotionele stabiliteit op agressief gedrag. Dit komt overeen met onderzoek van Asendorpf en Van Aken (2003), DeYoung en collega's (2008), Gleason en collega's (2004), Heaven (1996), Hines en Saudino (2008), Huey en Weisz (1997), Miller en collega's (2003), Prinzie en collega's (2003) en Slobodskaya en Akhmetova (2010). Uit deze onderzoeken blijkt dat kinderen die extravert en neurotisch zijn, meer agressief gedrag vertonen dan kinderen die vriendelijk en zorgvuldig zijn.

Tegen de verwachting in is er een positief effect gevonden van openheid voor ideeën op agressief gedrag. Kinderen die openstaan voor nieuwe ideeën blijken dus agressiever te zijn. Naast dat DeYoung en collega's (2008), net als Slobodskaya en Akhmetova (2010), een negatief effect vonden van openheid voor ideeën op agressief gedrag, vonden zij ook een

positief effect van openheid voor ideeën op agressief gedrag. Zij associëren het persoonlijkheidsdomein openheid voor ideeën namelijk met twee aspecten. Het eerste aspect betreft extraversie, waarbij zij een positief effect vonden op agressief gedrag. Het tweede aspect betreft cognitieve vermogens, waarbij zij een negatief effect vonden op agressief gedrag. Deze opsplitsing is in het huidige onderzoek niet gemaakt, wat kan verklaren dat er in het huidige onderzoek enkel een positief effect is gevonden van openheid voor ideeën op agressief gedrag. Het positieve effect dat DeYoung en collega's (2008) hebben gevonden sluit beter aan bij het huidige onderzoek dan de gestelde hypothese dat er een negatief effect zou zijn van openheid voor ideeën op agressief gedrag. Het huidige onderzoek richt zich namelijk niet op cognitieve vermogens. DeYoung en collega's (2008) hebben om persoonlijkheid te meten gebruik gemaakt van de NEO Personality Inventory-Revised (NEO-PI-R). Deze meet net als de Quick Big Five Personality Questionnaire (QBF, Vermulst & Gerris, 2005) openheid voor ideeën in de mate waarin iemand creatief, fantasierijk, artistiek, onderzoekend en veelzijdig is (Evers, Braak, Frima & van Vliet-Mulder, 2009-2011). Deze overeenkomst zou een mogelijke verklaring kunnen zijn voor het vinden van enkel een positief effect van het persoonlijkheidsdomein openheid voor ideeën op agressief gedrag.

Persoonlijkheid en angstig/depressief gedrag

De tweede deelvraag die binnen het huidige onderzoek is onderzocht, is gericht op het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op angstig/depressief gedrag bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar. De verwachting was dat de persoonlijkheidsdomeinen emotionele stabiliteit, extraversie en zorgvuldigheid een negatief effect zouden hebben op angstig/depressief gedrag bij kinderen. Er werd geen effect verwacht voor de persoonlijkheidsdomeinen vriendelijkheid en openheid voor ideeën.

In overeenstemming met de hypothese is er een negatief effect gevonden van extraversie en emotionele stabiliteit op angstig/depressief gedrag. Dit effect toont aan dat kinderen die emotioneel stabiel en/of extravert zijn, een verkleinde kans hebben op het ontwikkelen van angstig/depressief gedrag. Er is overeenkomstig de verwachting geen effect gevonden voor vriendelijkheid en openheid voor ideeën op angstig/depressief gedrag. Deze bevindingen komen overeen met onderzoek van Bienvenu en Stein (2003), Del Barrio en collega's (1997), Ehrlert en collega's (1999), en de meta-analyse van Kotov en collega's (2010).

Er is, afwijkend van de hypothese, geen effect gevonden van het persoonlijkheidsdomein zorgvuldigheid op angstig/depressief gedrag. Dit kan verklaard

worden doordat in het huidige onderzoek gebruik is gemaakt van de QBF. Dit instrument heeft zes vragen met betrekking op zorgvuldigheid. Uit eerder onderzoek is gebleken dat zorgvuldigheid, gemeten bij kinderen, minder sterk naar voren komt dan de andere persoonlijkheidsdomeinen (Mervielde, De Clercq, & De Fruyt, 2005). Daarnaast wordt een lage mate van zorgvuldigheid voornamelijk geassocieerd met externaliserend probleemgedrag en in mindere mate met internaliserend probleemgedrag, zoals angstig/depressief gedrag (Ehrler et al., 1999; Mervielde, 2005; De Pauw et al., 2009). In combinatie met het lage aantal vragen in de QBF zou dit ervoor kunnen hebben gezorgd dat in het huidige onderzoek het effect van zorgvuldigheid op angstig/depressief gedrag niet significant is gebleken.

Persoonlijkheid en ervaren sociale acceptatie

De derde deelvraag die binnen het huidige onderzoek is onderzocht, gaat over het effect van de vijf persoonlijkheidsdomeinen op ervaren sociale acceptatie bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar. Er werd verwacht dat extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid en emotionele stabiliteit een positief effect zouden hebben op ervaren sociale acceptatie en dat openheid voor ideeën geen effect zou hebben.

Voor vier van de verwachte effecten is ondersteuning gevonden binnen dit onderzoek. Er is in overeenstemming met de hypothese een positief effect gevonden van extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit op ervaren sociale acceptatie en er is geen effect gevonden van openheid voor ideeën op ervaren sociale acceptatie. Deze bevindingen komen overeen met onderzoek van Anderson en collega's (2001), Jensen-Campbell en Graziano (2001), Jensen-Campbell en collega's (2002), Scholte en collega's (1997) en Suls en collega's (1998). Uit deze onderzoeken blijkt dat kinderen die hoog scoren op de persoonlijkheidsdomeinen extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit over het algemeen veel sociale acceptatie ervaren. Verder blijkt dat het persoonlijkheidsdomein openheid voor ideeën geen voorspelling doet over de mate van ervaren sociale acceptatie.

Tegen de verwachting in blijkt uit dit onderzoek dat zorgvuldigheid geen effect heeft op ervaren sociale acceptatie. Een mogelijke verklaring voor dit verschil kan zijn dat zorgvuldigheid vooral verband houdt met de status van een persoon in formele groepen waar het succes en de prestatie van een persoon belangrijk zijn. De kinderen die aan dit onderzoek participeerden, vormden een informele groep. In informele, sociale groepen worden het succes en de prestatie van een persoon minder benadrukt (Anderson et al., 2001; Ozer & Benet-Martínez, 2006; Van der Linden, Scholte, Cillessen, Te Nijenhuis, & Segers, 2010).

Persoonlijkheid en gevoel van eigenwaarde

De laatste deelvraag die binnen dit onderzoek is onderzocht, betreft de mate waarin de vijf persoonlijkheidsdomeinen een effect hebben op gevoel van eigenwaarde bij kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar. Verwacht werd dat er een positieve relatie bestaat tussen de persoonlijkheidsdomeinen emotionele stabiliteit, extraversie, zorgvuldigheid, openheid voor ideeën en vriendelijkheid en gevoel van eigenwaarde. De resultaten van dit onderzoek ondersteunen gedeeltelijk de hypothese. De resultaten laten zien dat zowel vriendelijkheid als emotionele stabiliteit een positief effect hebben op gevoel van eigenwaarde. De uitkomsten van het onderzoek komen daarmee overeen met de onderzoeken van DeNeve en Cooper (1998), Ramsdal (2008) en Schimmack en collega's (2002). Dit betekent dat hoe hoger een kind scoort op deze domeinen van persoonlijkheid, hoe meer gevoel van eigenwaarde het kind ervaart.

Het huidige onderzoek laat echter voor extraversie, zorgvuldigheid en openheid voor ideeën geen effect zien. Dit is niet in overeenstemming met eerder onderzoek, waarin een significant positief effect is aangetoond (DeNeve & Cooper, 1998; Joshanloo & Afshari, 2011; Ramsdal, 2008; Schimmack et al., 2002). Een mogelijke verklaring kan zijn dat er sprake was van sociale wenselijkheid bij het invullen van de vragenlijsten door de kinderen. Daarnaast is het mogelijk dat extraversie, zorgvuldigheid en openheid voor ideeën een bijdrage kunnen leveren aan een gevoel van eigenwaarde, maar hier niet eindverantwoordelijk voor zijn (Erdle, Gosling, & Potter, 2009). Een andere verklaring kan zijn dat dit onderzoek in mindere mate rekening heeft gehouden met sekse- en culturele verschillen, die van invloed zouden kunnen zijn op de uitkomsten. Tot slot moet rekening worden gehouden met het feit dat de kinderen maar eenmalig ondervraagd werden. Persoonlijke gevoelens op dat moment kunnen van invloed zijn geweest op de uitkomsten (DeNeve & Cooper, 1998).

Beperkingen, sterke punten en suggesties voor toekomstig onderzoek

Eén van de beperkingen van het huidige onderzoek is dat er alleen gebruik is gemaakt van zelfrapportage door middel van vragenlijsten. Er is nu sprake geweest van slechts één informant, afgevraagd kan worden in hoeverre een kind in staat is tot introspectie. In toekomstig onderzoek zou het waardevol zijn om ook ouders te betrekken. Wat betreft het meten van angstig/depressief gedrag, ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde heeft zelfrapportage echter zijn voordeel, aangezien dit lastig zichtbaar is voor de buitenwereld en het kind daarom zelf de beste informant is.

Een sterk punt van dit onderzoek is dat het om een relatief grote steekproef gaat met een klein leeftijdsbereik. Er is geen onderscheid gemaakt in het schooltype en in de culturele

achtergronden van de kinderen. Hierdoor kunnen er betrouwbare uitspraken gedaan worden over het effect van persoonlijkheid op agressief gedrag, angstig/depressief gedrag, ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde binnen deze leeftijdscategorie. Verder is er bij het afnemen van de vragenlijsten gewerkt met een protocol. Dit heeft ertoe geleid dat alle respondenten dezelfde instructie hebben ontvangen, wat de onderzoeksgegevens betrouwbaarder maakt. De vragenlijsten waren gestandaardiseerd en bestonden uit beperkte antwoordmogelijkheden, waardoor er voor het kind weinig ruimte was voor eigen interpretatie van de vraag.

De resultaten van het huidige onderzoek kunnen een bijdrage leveren aan het voorspellen van agressief gedrag, angstig/depressief gedrag, ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde bij kinderen. Uit het onderzoek is gebleken dat emotionele stabiliteit de belangrijkste voorspeller is van agressief gedrag, angstig/depressief gedrag en gevoel van eigenwaarde. De belangrijkste voorspeller voor ervaren sociale acceptatie is extraversie. De resultaten kunnen tevens van belang zijn bij het vroegtijdig signaleren van kinderen met risico op psychopathologie. Wat betreft de ethische verantwoordelijkheid kan gezegd worden dat voorafgaand aan de afname van de vragenlijst toestemming is gevraagd aan de ouders van de respondenten en dat de respondenten de vragenlijst anoniem hebben ingevuld. Voor de respondenten ontstaan er geen schadelijke of nadelige gevolgen door mee te werken aan dit onderzoek.

In toekomstig onderzoek zou aandacht besteed kunnen worden aan de invloed van het sekseverschil op de resultaten. In het huidige onderzoek behoren beide seksen tot dezelfde onderzoeksgroep. Dit onderzoek heeft gepoogd in het algemeen het effect van persoonlijkheid op agressief gedrag, angstig/depressief gedrag, ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde te meten. Onderzoek dat zich richt op de afzonderlijke seksen, leidt wellicht tot andere resultaten. Daarnaast zou onderzoek gericht kunnen worden op meerdere specifieke leeftijdscategorieën. Hierdoor kan het effect van de persoonlijkheidsdomeinen op agressief gedrag, angstig/depressief gedrag, ervaren sociale acceptatie en gevoel van eigenwaarde bij verschillende leeftijden gemeten worden, wat generalisatie van de resultaten mogelijk maakt.

De persoonlijkheidsdomeinen verklaren tussen de 20,4% en 33,1% van de variantie van de besproken concepten. Uit deze resultaten kan geconcludeerd worden dat persoonlijkheid van grote invloed is op alle vier besproken concepten, met name voor angstig/depressief gedrag. Toekomstig onderzoek zal echter moeten uitwijzen of de gevonden effecten ook voor andere leeftijdscategorieën bestaan.

Literatuurlijst

- Achenbach, T. M. (1991). *Manual for the Youth Self-Report and 1991 Profile*. Burlington: University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Adler, N. E., Epel, E., Castellazzo, G., & Ickovics, J. (2000). Relationship of subjective and objective social status with psychological and physiological functioning: Preliminary data in healthy white women. *Health Psychology, 19*, 586-592. doi:10.1037/0278-6133.19.6.586
- Anderson, C., John, O. P., Keltner, D., & Kring, A. M. (2001). Who attains social status? Effects of personality and physical attractiveness in social groups. *Journal of Personality and Social Psychology, 81*, 116-132. doi:10.1037//0022-3514.81.1.116
- Asendorpf, J. B., & van Aken, M. A. G. (1999). Resilient, overcontrolled, and undercontrolled personality prototypes in childhood: Replicability, predictive power, and the trait-type issue. *Journal of Personality and Social Psychology, 77*, 812-832. doi:10.1037//0022-3514.77.4.815
- Asendorpf, J. B., & van Aken, M. A. G. (2003). Validity of big five personality judgments in childhood: A 9 year longitudinal study. *European Journal of Personality, 17*, 1-17. doi:10.1002/per.460
- Bagwell, C. L., Newcomb, A. F., & Bukowski, W. M. (1998). Preadolescent friendship and peer rejection as predictors of adult adjustment. *Child Development, 69*, 140–153. doi: 10.1111/j.1467-8624.1998.tb06139.x
- Benet-Martínez, V., & Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2003). The interplay of cultural syndromes and personality in predicting life satisfaction: Comparing Asian Americans and European Americans. *Journal of Cross-cultural Psychology, 34*, 38-60. doi:10.1177/0022022102239154
- Bettencourt, B.A., Talley, A., Benjamin, A.J., & Valentine, J. (2006). Personality and aggressive behavior under provoking and neutral conditions: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin, 132*, 751–777. doi:10.1037/0033-2909.132.5.751
- Bienvenu, O. J., & Stein, M. B. (2003). Personality and anxiety disorders: A review. *Journal of Personality Disorders, 17*, 139-151. doi:10.1521/pedi.17.2.139.23991
- Blais, M. A. (2010). The common structure of normal personality and psychopathology: Preliminary exploration in a non-patient sample. *Personality and Individual Differences, 48*, 322-326. doi:10.1016/j.paid.2009.10.028

- Bouchard, T. J., & Loehlin, J. C. (2001). Genes, evolution, and personality. *Behavior Genetics, 31*, 243–273. doi:0001-8244/01/0500-0243\$19.50/0
- Buhrmester, M. D., Blanton, H., & Swann Jr., W. B. (2011). Implicit self-esteem: Nature, measurement, and a new way forward. *Journal of Personality and Social Psychology, 100*, 365–385. doi:10.1037/a0021341
- Buist, K. L., Deković, M., Meeus, W., & van Aken, M. A. G. (2004). The reciprocal relationship between early adolescent attachment and internalizing and externalizing problem behavior. *Journal of Adolescence, 27*, 251-266. doi:10.1016/S0140-1971(03)00113-1
- Bushman, B. J., & Anderson, C. A. (2001). Is it time to pull the plug on the hostile versus instrumental aggression dichotomy? *Psychological Review, 108*, 273-279. doi:10.1037//033-295X.108.1.273
- Cast, A. D., & Burke, P. J. (2002). A theory of self-esteem. *Social Forces, 80*, 1041-1068. doi:10.1353/sof.2002.0003
- Del Barrio, V., Moreno-Rosset, C., Lopez-Martinez, R., & Olmedo, M. (1997). Anxiety, depression and personality structure. *Personality and Individual Differences, 23*, 327-335. doi:10.1016/S0191-8869(97)00030-5
- DeNeve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta-analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin, 124*, 197-229. doi:10.1037/0033-2909.124.2.197
- De Pauw, S. S. W., Mervielde, I., & van Leeuwen, K. G. (2009). How are traits related to problem behavior in preschoolers? *Journal of Abnormal Child Psychology, 37*, 309-325. doi:10.1007/s10802-008-9290-0
- DeYoung, C. G., Peterson, J. B., Séguin, J. R., & Tremblay, R. E. (2008). Externalizing behavior and the higher order factors of the big five. *Journal of Abnormal Psychology, 117*, 947–953. doi:10.1037/a0013742
- Dougherty, L. R. (2006). Children's emotionality and social status: A meta-analytic review. *Social Development, 15*, 394-417. doi:10.1111/j.1467-9507.2006.00348.x
- Dyce, J. A. (1997). The big five factors of personality and their relationship to personality disorders. *Journal of Clinical Psychology, 53*, 587-593. doi:0021-9762/97/060587-07
- Ehrler, D. J., Evans, J. G., & McGhee, R. I. (1999). Extending big-five theory into childhood: A preliminary investigation into the relationship between big-five personality traits

- and behavior problems in children. *Psychology in the Schools*, *36*, 451-458.
doi:10.1002/(SICI)1520-6807(199911)36:6<451::AID-PITS1>3.0.CO;2-E
- Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, A. R., Shepard, A. S., Reiser, A., ... Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child Development*, *72*, 1112-1134.
doi:10.1111/1467-8624.00337
- English, T., & Shen, S. (2007). Culture and self-concept stability: Consistency across and within contexts among Asian Americans and European Americans. *Journal of Personality and Social Psychology*, *93*, 478-490. doi:10.1037/0022-3514.93.3.478
- Erdle, S., Gosling, S. D., & Potter, J. (2009). Does self-esteem account for the higher-order factors of the Big Five? *Journal of Research in Personality* *43*, 921-922.
doi:10.1016/j.jrp.2009.04.012
- Evers, A., Braak, M. S. L., Frima, R. M., & van Vliet-Mulder, J. C. (2009-2011). *COTAN Documentatie*. Amsterdam: Boom test uitgevers.
- Gifforth-Smith, M. E., & Brownell, C. A. (2003). Childhood peer relationships: social acceptance, friendships, and peer networks. *Journal of School Psychology*, *41*, 235-284. doi:10.1016/S0022-4405(03)00048-7
- Gleason, K. A., Jensen-Campbell, L. A., South Richardson, D. (2004). Agreeableness as a predictor of aggression in adolescence. *Aggressive Behavior*, *30*, 43-61.
doi:10.1002/ab.20002
- Harter, S. (1985). *Manual for the self-perception profile for children*. Denver: University of Denver.
- Heaven, P. C. L. (1996). Personality and self-reported delinquency: Analysis of the "Big Five" personality dimensions. *Personality and Individual Differences*, *20*, 47-54.
doi:10.1016/0191-8869(95)00136-T
- Hines, D. A., & Saudino, K. J. (2008). Personality and intimate partner aggression in dating relationships: The role of the "Big Five". *Aggressive Behavior*, *34*, 593-604.
doi:10.1002/ab.20277
- Huey, S. J., & Weisz, J. R. (1997). Ego control, ego resiliency, and the Five-Factor Model as predictors of behavioral and emotional problems in clinic-referred children and adolescents. *Journal of Abnormal Psychology*, *106*, 404-415. doi:10.1037/0021-843X.106.3.404

HET EFFECT VAN PERSOONLIJKHEID OP PROBLEEMGEDRAG EN COMPETENTIE

- Jensen-Campbell, L. A., Adams, R., Perry, D.G., Workman, K.A., Furdella, J. Q., & Egan, S. K. (2002). Agreeableness, extraversion, and peer relations in early adolescence: Winning friends and deflecting aggression. *Journal of Research in Personality, 36*, 224–51. doi:10.1006/jrpe.2002.2348
- Jensen-Campbell, L. A., & Graziano, W. G. (2001). Agreeableness as a moderator of interpersonal conflict. *Journal of Personality, 69*, 323–362. doi:10.1111/1467-6494.00148
- Johnson, W., McGue, M., & Krueger, R. F. (2005). Personality stability in late adulthood: A behavioral genetic analysis. *Journal of Personality, 73*, 523–551. doi:10.1111/j.1467-6494.2005.00319.x
- Joshanloo, M., & Afshari, S. (2011). Big Five personality traits and self-esteem as predictors of life satisfaction in Iranian Muslim University students. *Journal of Happiness Studies, 12*, 105-113. doi:10.1007/s10902-009-9177-y
- Kikas, E., Peets, K., Tropp K., & Hinn, M. (2009). Associations between verbal reasoning, normative beliefs about aggression, and different forms of aggression. *Journal of Research on Adolescence, 19*, 137-149. doi:10.1111/j.1532-7795.2009.00586.x
- Kotov, R., Gamez, W., Schmidt, F. & Watson, D. (2010). Linking “big” personality traits to anxiety, depressive, and substance use disorders: A meta-analysis. *Psychological Bulletin, 136*, 768-821. doi:10.1037/a0020327
- Krueger, R. F., & Tackett, J. L. (2003). Personality and psychopathology: Working toward the bigger picture. *Journal of Personality Disorders, 17*, 109-128. doi:10.1521/pedi.17.2.109.23986
- Longmore, M. A., Manning, W. D., Giordano, P. C., & Rudolph, J. L. (2004). Self-esteem, depressive symptoms, and adolescents' sexual onset. *Social Psychology Quarterly, 67*, 279-295. doi:10.1177/019027250406700304
- Lynam, D. R., Caspi, A., Moffitt, T. E., Raine, A., Loeber, R., & Stouthamer-Loeber, M. (2005). Adolescent psychopathy and the big five: Results from two samples. *Journal of Abnormal Child Psychology, 33*, 431–443. doi:10.1007/s10648-005-724-0
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., & Schutte, N. S (2005). The relationship between the five-factor model of personality and symptoms of clinical disorders: A meta-analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 27*, 101-114. doi:10.1007/s10862-005-5384-y

- McCrae, R. R. (2001). Trait psychology and culture: Exploring intercultural comparisons. *Journal of Personality*, *69*, 819–846. doi:10.1111/1467-6494.696166
- Mervielde, I., De Clercq, B., De Fruyt, F. (2005). Temperament, personality, and developmental psychopathology as childhood antecedents of personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, *19*, 171-201. doi: 10.1521/pedi.19.2.171.62627
- Miller, J. D., Lynam, D., & Leukefeld, C. (2003). Examining antisocial behavior through the lens of the five factor model of personality. *Aggressive Behavior*, *29*, 497-514. doi:10.1002/ab.10064
- Norton, R. G., Cox, B. J., Hewitt, P. L., & McLeod, L. (1997). Personality factors associated with generalized and non-generalized social anxiety. *Personality and Individual Differences*, *22*, 655-660. doi:10.1016/S0191-8869(96)00243-7
- Oberle, E., Schonert-Reichl, K. A., & Thomson, K. C. (2010). Understanding the link between social and emotional well-being and peer relations in early adolescence: Gender-specific predictors of peer acceptance. *Journal of Youth and Adolescence*, *39*, 1330-1342. doi:10.1007/s10964-009-9486-9
- Ormel, J., Rosmalen J., Farmer, A. (2004). Neuroticism: A non-informative marker of vulnerability to psychopathology. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *39*, 906-912. doi:10.1007/s00127-004-0873-y
- Ozer, D. J., & Benet-Martínez, V. (2006). Personality and the prediction of consequential outcomes. *Annual Review of Psychology*, *57*, 402-421. doi:10.1146/annurev.psych.57.102904.190127
- Prinzle, P., Onghena, P., Hellinckx, W., Grietens, H., Ghesquière, P., & Colpin, H. (2003). The additive and interactive effects of parenting and children's personality on externalizing behaviour. *European Journal of Personality*, *17*, 95-117. doi:10.1002/per.467
- Ramsdal, G. H. (2002). Differential relations between two dimensions of self-esteem and the Big Five? *Scandinavian Journal of Psychology*, *49*, 333–338. doi:10.1111/j.1467-9450.2008.00657.x
- Robins, R. W., Tracy, J. L., Trzesniewski, K., Potter, J., & Gosling, S. D. (2001). Personality correlates of self-esteem. *Journal of Research in Personality*, *35*, 463–482. doi:10.1006/jrpe.2001.2324

- Salgado, J. (2002). The Big Five personality dimensions and counterproductive behaviors. *International Journal of Selection and Assessment, 10*, 117-125. doi:10.1111/14682389.00198
- Schimmack, U., Radhakrishnan, P., Oishi, S., Dzokoto, V., & Ahadi, S. (2002). Culture, personality, and subjective well-being: Integrating process models of life satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*, 582–593. doi:10.1037//0022-3514.82.4.582
- Scholte, R. H. J., van Aken, M. A. G., & van Lieshout, C. F. M. (1997). Adolescent personality factors in self-ratings and peer nominations and their prediction of peer acceptance and peer rejection. *Journal of Personality Assessment, 69*, 534-554. doi:10.1207/s15327752jpa6903_8
- Slobodskaya, H. R., & Akhmetova, O. A. (2010). Personality development and problem behavior in Russian children and adolescents. *International Journal of Behavioral Development, 34*, 441–451. doi:10.1177/0165025409352825
- Suls, J., Martin, R., & David, J. P. (1998). Person-environment fit and its limits: Agreeableness, neuroticism, and emotional reactivity to interpersonal conflict. *Personality and Social Psychology Bulletin, 24*, 88–98. doi:10.1177/0146167298241007
- Tafarodi, R. W., & Milne, A. B. (2002). Decomposing global self-esteem. *Journal of Personality, 70*, 443-484. doi:10.1111/1467-6494.05017
- Tafarodi, R. W., & Walters, P. (1999). Individualism-collectivism, life events, and self-esteem: A test of two trade-offs. *European Journal of Social Psychology, 29*, 797-814. doi:10.1002/(SICI)1099-0992(199908/09)29:5/6<797::AID-EJSP961>3.0.CO;2-S
- Tani, F., Greenman, P. S., Schneider, B. H., & Fregoso, M. (2003). Bullying and the big five: A study of childhood personality and participant roles in bullying incidents. *School Psychology International, 24*, 131-147. doi:10.1177/0143034303024002001
- Van der Linden, D., Scholte, R. H. J., Cillessen, A. H. N., te Nijenhuis, N., & Segers, E. (2010). Classroom ratings of likeability and popularity are related to the Big Five and the general factor of personality. *Journal of Research in Personality, 44*, 669-672. doi:10.1016/j.jrp.2010.08.007
- Veerman, J.W., Straathof, M.A.E., Treffers, Ph.D.A. , Van den Bergh, B.R.H., & Ten Brink, L.T. (1997). *Competentiebelevingsschaal voor kinderen. Handleiding*. Amsterdam: Harcourt Test Publishers.

- Verhulst, F. C. & Van der Ende, J. (1992). Agreement between parents' and adolescents' self-reports of problem behavior. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 33, 1011-1023. doi:10.1111/j.1469-7610.1992.tb00922.x
- Vermulst, A. A., & Gerris, J. R. M. (2005). *QBF: Quick Big Five persoonlijkheidstest handleiding (Quick Big Five personality test manual)*. Leeuwarden, the Netherlands: LDC Publications.
- Walker, S. (2009). Sociometric stability and the behavioral correlates of peer acceptance in early childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 170, 339-358.
doi:10.1080/00221320903218364
- Wentzel, K. R., Barry, C., & Caldwell, K. (2004). Friendships in middle school: Influences on motivation and school adjustment. *Journal of Educational Psychology*, 96, 195-203.
doi:10.1037/0022-0663.96.2.195
- Wentzel, K. R., & Caldwell, K. A. (1997). Friendships, peer acceptance, and group membership: Relations to academic achievement in middle school. *Child Development*, 68, 1198-1209. doi:10.1111/1467-8624.ep9712191528
- Wicks-Nelson, R., & Israel, A. C. (2009). *Abnormal child and adolescent psychology*. New Jersey: Pearson Education.